МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік, аудит та податковий консалтинг»
(назва освітньої програми)

на тему: «ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА
(на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)»

(назва теми)

Виконавець:
студентка ФМОІТ
Константинова Надія Сергіївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Черкашина Тетяна Володимирівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ОДЕСА – 2025

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Оплата праці виступає однією з ключових складових економічної системи будь-якої країни, оскільки визначає не лише рівень життя її громадян, а й конкурентоспроможність бізнесу та національної економіки в цілому. Перебуваючи у складному геополітичному та економічному стані Україна постійно стикається з викликами, пов'язаними з оплатою праці на різних рівнях. У цьому контексті розрахунки з персоналом у взаємозв'язку з сучасними викликами є одними з найбільш відповідальних і складних ділянок облікового процесу для підприємства. Глибоке розуміння цих процесів надає можливість не лише ефективно прогнозувати можливі ризики та виклики, а також розробляти стратегії, спрямовані на зростання конкурентних позицій українських підприємств у глобальному економічному середовищі.

З урахуванням динамічних змін у глобальній економіці, технологічних інновацій та суспільних тенденцій важливо постійно оновлювати моделі оплати праці, щоб вони були справедливими, конкурентоспроможними та стимулюючими для всіх сторін: як працівників, так і роботодавців. Відповідно до цього ефективне управління заробітною платою стає стратегічним завданням для забезпечення сталого розвитку компаній та забезпечення задоволеності працівників.

Облікові та контрольні аспекти розрахунків з оплати праці є надійним інформаційним джерелом для організації ефективного управління трудовими ресурсами, особливо при зміні умов господарювання у воєнний час та для повоєнної економіки України. Ось чому тема дослідження є актуальним науковим та практичним завданням.

Вивчення різноманітних аспектів розрахунків з оплати праці є предметом дослідження багатьох вчених, серед яких Ф.Ф. Бутинець, О.С. Головачов, О.В. Дубовська, О.В. Дячун, В.Г. Золотогоров, А.Л. Жуков, С.В. Мочерний, Г.О. Швиданенко, І. Л. Петрова, К.Ф. Березицька та інші. Проте зміна умов господарювання, які відбуваються у воєнній економіці України, недостатня розробленість організаційно-методичних засад облікового відображення розрахунків з оплати праці, з урахуванням вимог чинних законодавчих актів та тимчасових змін введених на період воєнного стану в Україні обумовлює актуальність обраної теми досліджень.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних, методичних аспектів та практики обліку і контролю розрахунків з оплати праці в умовах воєнних викликів на досліджуваному підприємстві, а також надання пропозицій щодо їх удосконалення.

У відповідності з метою роботи були поставлені такі ***завдання*** дослідження:

- Дослідити економічну сутність розрахунків з оплати праці як об’єкта обліку;
- Здійснити аналіз діючої нормативної бази з обліку і контролю заробітної плати;
- Визначити порядок первинного обліку кадрів на підприємстві;

- Надати загальну організаційно-економічну характеристику підприємства;
- Виділити особливості обліку робочого часу та особового складу на досліджуваному підприємстві;
- Дослідити облік розрахунків з оплати праці у КП «Теплопостачання міста Одеси»;
- Проаналізувати ефективність використання трудових ресурсів на підприємстві;
- Перевірити організацію ефективної системи внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці на підприємстві;
- Надати пропозиції щодо удосконалення обліку і контролю операцій по розрахункам з персоналом.

Об'єктом дослідження є процес обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці. ***Предметом дослідження*** є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань обліку та аналізу розрахунків з оплати праці на підприємстві.

Методи дослідження. У роботі використовувались такі методи, як аналіз та синтез (для опрацювання облікової інформації та отримання результативних даних), статистичні методи (для визначення абсолютних і відносних величин, групування), узагальнення, графічний та табличний методи представлення даних.

Інформаційною базою дослідження слугували чинні нормативно-правові акти, наукові праці українських вчених, публікації у спеціалізованих журналах, академічні статті, матеріали наукових конференцій, інтернет-ресурси, а також первинні документи, облікові регістри та фінансова звітність КП «Теплопостачання міста Одеси».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні засади обліку розрахунків з персоналом»** розглянуто економічну сутність категорії «заробітна плата», проаналізовано нормативну базу регулювання розрахунків з персоналом, визначено необхідність кадрового обліку для правильності нарахувань оплати праці

У другому розділі «**Організаційно-методичні аспекти розрахунків з оплати праці на КП «Теплопостачання міста Одеси»** наведено загальну економічну характеристику підприємства, досліджено особливості обліку робочого часу та особового складу та особливості обліку розрахунків з оплати праці в КП «Теплопостачання міста Одеси».

У третьому розділі **«Контроль та аналіз розрахунків з оплати праці на підприємстві та пропозиції щодо удосконалення»** проведено розрахунок ефективності використання трудових ресурсів на підприємстві, досліджено організацію системи внутрішнього контролю та надані рекомендації щодо удосконалення обліку і контролю розрахунків з оплати праці на підприємстві.

ВИСНОВКИ

У роботі здійснено комплексний аналіз теоретичних, практичних та нормативно-правових аспектів організації обліку і контролю розрахунків з оплати праці. За результатами дослідження встановлено, що розрахунки з оплати праці

займають ключове місце на будь-якому підприємстві оскільки вони віддзеркалює різноманітні інтереси учасників суспільно-трудових відносин.

Проведене дослідження дозволило зробити наступні висновки:

1. На сьогодні ще існує велика кількість невирішених питань і суперечностей у сфері оплати праці. Заробітна плата розглядається з різних позицій і в кожній має свої задачі і функції. В економічній літературі через різні погляди існує чимало дискусій науковців стосовно визначення категорії «заробітна плата», але всі вони сходяться в тому, що заробітна плата являє собою винагороду, вартість і ціну робочої сили та виплату за виконану роботу. Ми вважаємо, що заробітна плата – це сума грошової винагороди (компенсація), що відображає вартість та ціну робочої сили, виплачується працівникові за виконану ним роботу у процесі виробництва або управління, може бути виражена як у грошовій, так і натуральній формі.

2. На сьогодні в Україні існує складна багаторівнева система регулювання процесу ведення обліку та складання звітності зокрема і стосовно розрахунків з оплати праці. Законодавчі акти, які регулюють оплату праці в Україні, можна поділити на дві групи: ті, які регулюють безпосередньо оплату праці, та ті, які регулюють податкове навантаження на неї. При використанні концептуальної основи обліку за МСФЗ методологічні засади обліку є складнішими для сприйняття.

3. Підґрунтям для обліку робочого часу та нарахування заробітної плати ефективна організація кадрового обліку. Під час дії воєнного стану організація кадрового обліку регулюється окремими тимчасовими законами. Ризики фізичного пошкодження чи знищення кадрової документації вимагають від підприємств дій по перенесенню копій документів в електронний формат та належному зберіганню в хмарних технологіях.

4. Дослідження особливостей розрахунків з оплати праці було проведене за матеріалами комунального підприємства «Теплопостачання міста Одеси» - монополіста з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення споживачам міста Одеса. На підприємстві впроваджено лінійно-функціональну структуру управління. Компанія є платником податку на прибуток на загальних засадах, платником податку на додану вартість та інших обов’язкових податків та зборів.

За 2024 рік у КП «ТМО» збільшились загальні активи на 26% за рахунок позикових коштів. Власний капітал від’ємний за рахунок накопиченого збитку від діяльності. У компанії за звітній період збільшились доходи від реалізації на 247 863 тис. грн. та собівартість на 297 306 тис. грн. Через те, що собівартість збільшилась швидше ніж виручка валовий прибуток зменшився на 49 443 тис. В цілому виручка від реалізації помірно збільшується за рахунок підвищення тарифів на теплопостачання

У 2024 році у компанії погіршились показники оборотності активів. Також показники ліквідності знаходяться нижче нормативних значень. Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності) зменшився н 0,02 і складає 0,513 у 2024 році, а коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшився на 0,007 і складає 0,035. Отже у

компанії недостатньо оборотних активів і грошових коштів для покриття поточних зобов’язань і необхідно звертати прицільну увагу на показники та проводити дії для підвищення показників ліквідності.

5. Дослідивши первинні кадрові документи КП «Теплопостачання міста Одеси» ми дійшли до висновку, що облік особового складу та використання робочого часу ведеться у відповідності до діючого законодавства. Військові дії та мобілізація додали додаткові обов’язки на працівників кадрової служби стосовно бронювання працівників. Тому необхідно ретельно стежити за правильністю заповнення документів для надання відстрочки для працівників.

6. Дослідження ефективності використання трудових ресурсів відобразило зменшення кількості працівників у 2024 році порівняно з 2023 роком. Збільшення кількості днів, відпрацьованих одним працівником, тривалості робочого дня та годинної продуктивності призвело до збільшення виручки від реалізації. Не зважаючи на зменшення кількості персоналу фонд оплати праці у 2024 році збільшився. Середня заробітна плата на одного працівника у 2024 році складає 187,91 тис. грн., що більше ніж у попередньому році на 39,19 тис. грн. або на 26,35 %. Враховуючи те, що у підприємства відсутні негативні фактори впливу на продуктивність, можна сказати, що внутрішні резерви підвищення продуктивності праці майже відсутні.

7. До дій, які будуть сприяти удосконаленню обліку розрахунків з оплати праці можна віднести наступні:

– використання баз даних та постійне навчання дає змогу зменшити ризики помилок через неповну або застарілу інформацію.

– в обліковій політиці визначити класифікації винагород для працівників з метою відповідності міжнародним стандартам бухгалтерського обліку.

– своєчасне заповнення інформації, яка стосується відпусток, тощо у особових картках працівників.

– КП «Теплопостачання міста Одеси» не проводився перегляд резерву забезпечення на оплату відпусток чим порушено вимоги Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань. Тому підприємству надано рекомендації переглянути суми залишків резерву під час інвентаризації у 2025.

– у зв’язку з підвищеним ризиком знищення інформації через військові дії рекомендуємо створити скановані копії первинної документації з обліку кадрів та нарахування заробітної плати і для їх збереження використовувати хмарний простір.

– впровадження ризик-орієнтованого підходу як засіб вдосконалення контролю в КП «Теплопостачання міста Одеси».

АНОТАЦІЯ

Константинова Н.С. «Облік, контроль та аналіз розрахунків з оплати праці: теорія та практика (на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік, аудит і податковий консалтинг» –
(шифр та назва спеціальності) *(назва освітньої програми)*

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2025.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю розрахунків з оплати праці на прикладі КП «Теплопостачання міста Одеси».

Проаналізовано економічну сутність поняття «заробітна плата», наведено аналіз нормативної бази регулювання обліку і контролю операцій з оплати праці, визначено місце кадрового обліку в нарахуванні заробітної плати, наведено характеристику КП «ТМО», проведено економічний аналіз фінансової звітності та ефективності використання трудових ресурсів КП «ТМО», досліджено систему внутрішнього контролю та наведені деякі рекомендації з удосконалення обліку та контролю розрахунків з оплати праці

Запропоновано своєчасно заповнювати інформацію в кадровій документації, удосконалити облікову політику в частині обліку робочого часу, провести інвентаризацію забезпечення на оплату відпусток, розробити заходи зі збереження копій документів в хмарних сховищах, застосовувати ризик-орієнтовний підхід до внутрішнього контролю.

Ключові слова: кадри, оплата праці нарахування,, ефективність праці, облік, контроль.

ANNOTATION

Konstantinova Nadiia. « Accounting, control and analysis of payroll calculations: theory and practice (on the example of Teplopostachannya mista Odesy, ME)»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» *(code and name of the specialty)*
for the educational program «Accounting, audit and tax consulting».
(title of the educational program)
Odessa National Economics University. – Odessa, 2025.

The work deals with theoretical aspects of accounting and control of payroll calculations using the example of the municipal enterprise" Teplopostachannya mista Odesy" .

The author explores the economic essence of the concept of "salary", provides an analysis of the regulatory framework for regulating accounting and control of payroll operations, determines the place of personnel accounting in payroll, provides a characteristic of the Teplopostachannya mista Odesy ME, conducts an economic analysis of financial reporting and the efficiency of using labor resources of the Teplopostachannya mista Odesy ME, inspects the internal control system and provides some recommendations for improving accounting and control of payroll calculations..

There were proposed to fill in information in personnel documentation in a timely manner, improve the accounting policy in terms of accounting for working hours, conduct an inventory of provisions for vacation payments, develop procedures to store copies of documents in cloud storage, apply a risk-based approach to internal control.

Keywords: personnel, payroll, accrual, labor efficiency, accounting, control.